

Høringssvar på representantforslag om en 16-årsgrense for sosiale medier med krav om innlogging med BankID eller tilsvarende løsninger

Forbrukerrådet ser svært positivt på at KrF løfter fram behovet for å styrke barns vern i møte med de aller største teknologiselskapene. Vi har jobbet i mange år med å styrke både barn og voksnes rettigheter på digitale flater, og er stort sett blant de første i rekken når det gjelder å kritisere og be om sterkere regulering av digitale tjenester.

Vi advarer imidlertid komiteen mot å vedta forslaget til KrF om å innføre et krav om innlogging med BankID eller tilsvarende løsninger på sosiale medier.

Aldersverifisering med BankID er feil sted å starte

Innføring av krav om BankID eller tilsvarende løsninger medfører en rekke risikoer for barn og voksnes rettigheter, slik vi har gjennomgått i rapporten vår «Kommersiell utnytting av barn og unge på nett». Samtidig finnes det en rekke tiltak som kan innføres *uten at de også introduserer nye risikoer for barn*.

Det er for eksempel å:

1. holde selskapene ansvarlige
2. ha effektiv og avskrekkende håndheving av eksisterende regler
3. implementere EU-regelverk som DSA og KI-forordningen.
4. oppdatere forbrukerregelverket
5. bruke offentlig virkemidler, som krav til innkjøp, annonseblokkering i skolen, nasjonalt testsenter for digitale utdanningstjenester mm
6. innføre et forbud mot overvåkingsbasert markedsføring

Norske politikere kan også stimulere til at det utvikles alternative, alderstilpassede sosiale medier, som ivaretar barns grunnleggende rettigheter. Disse bør bygges på åpen kildekode, slik at det blir enklere å etterprøve og se dersom selskapene bryter barns rettigheter.

Aldersgrenser (uten aldersverifisering) kan også være et viktig hjelpemiddel for å redusere antallet barn som er på sosiale medier, som er under aldersgrensen. Dagens aldersgrenser for sosiale medier er enten uklare eller basert på selskapenes selvpålagte regler. Det er dermed en mangel på klare og faktabaserte retningslinjer fra myndighetene om når barn bør bruke sosiale medier.

En aldersgrense som i større grad forstås og respekteres forutsetter at myndighetene finner den rette balansen mellom barnas mange rettigheter og interesser. Etter å ha fastsatt en slik aldersgrense, må myndighetene også begrunne aldersgrensen og gi tydelig veiledning til familier, skoler og andre institusjoner med ansvar for og overfor barn. Dette kan bane vei for kollektive avgjørelser blant foreldre og omsorgsgivere om at yngre barn (under aldersgrensen) ikke skal bruke sosiale medier. Sprikende kommunikasjon fra myndighetene om hvor gamle barna bør være før foreldre og omsorgsgivere gir dem tilgang til sosiale medier, svekker aldersgrensens legitimitet og bør unngås.

Når det gjelder krav om innlogging med BankID eller tilsvarende løsninger for sosiale medier, har vi en rekke bekymringer.

Avgrensningen til sosiale medie-plattformer er mer komplisert enn det framstilles i forslaget

KrF skriver innledningsvis at forslaget ikke skal handle om bruk av Zoom, dataspill, blogger eller internett generelt. I løpet av dokumentet pekes det imidlertid på risikoer som at barn deler informasjon åpent på nettet som de senere kan angre på, tilgangen til chatbotter, risiko for mobbing, mm. Mange av disse risikoene kan like gjerne oppstå i forbindelse med blogging utenom sosiale medier, på spillplattformer, eller på diskusjonsplattformer som Reddit.

Utfordringen med å avgrense og definere problemområdet til sosiale medier fører med seg flere viktige fallgruver. Den første er at aldersgrenser med tilhørende bruk av BankID er uegnet til å reelt sett bøte på utfordringsbildet som KrF skisserer. Istedenfor må det tas helhetlige grep på tvers av de digitale tjenestene barn bruker, for å sikre at leverandørene ikke opererer på måter som går på bekostning av barns rettigheter.

Dersom krav om BankID faktisk skal beskytte barn mot alle risikoene KrF skisserer, må det eventuelt favne mye bredere. Tiltaket får dermed et bredt nedslagsfelt, og kan bidra til en presedens der det blir normen å kreve identifisering av den enkelte for å få tilgang til nettsider og apper. Dette kan ha sterke negative virkninger, for eksempel for retten til å oppsøke informasjon og personvern.

Samtidig som det er vanskelig å avgrense kravet om BankID til de «tradisjonelle» sosiale mediene, kan heller ikke kravet avgrenses til å kun gjelde barn. Det betyr at forbrukere i alle aldre må bruke BankID for å få tilgang til sosiale medier – men også potensielt andre, viktige digitale tjenester.

Krav om BankID er et inngrep i alle forbrukeres personvern

Krav om BankID kan bety at personopplysningene som samles inn og utledes om den enkelte på nett kan knyttes direkte til den eneste unikt identifiserende e-identifikasjonen norske forbrukere har tilgang til i dag. Dette er problematisk, fordi det ikke er mulig å bytte ut egen eID på samme måte som for eksempel e-postadresse. For barn er det spesielt problematisk, som er i en alder der de utforsker og endrer seg mye. Dette bør ikke knyttes til en eID de ikke kan erstatte, slik at det følger dem også etter at de har blitt voksne.

Mulighet for anonymitet er spesielt viktig for utsatte grupper, som religiøse minoriteter, aktivister, journalister og dissidenter. Krav til BankID kan ha svært negativ effekt på de mest sårbare gruppene i samfunnet, dersom det leder til at anonymitet på nett i praksis blir umulig eller svært vanskelig. Det kan også gjøre at barn i utsatte situasjoner avstår fra å søke opp informasjon eller hjelpetjenester.

Krav til BankID bidrar til digitalt utenforskap for dem som ikke har BankID

Forbrukerrådet har i rapporten «Utanforskap i forbrukarmarknadene» vist at 4% av norske forbrukere over 16 år ikke har eller kjenner til BankID, noe som tilsvarer 180 000 av den norske befolkningen. Dette er et forsiktig anslag, og det må forventes at antallet er høyere i aldersgruppen 13-16 år. Barns tilgang til BankID avhenger for eksempel av at foreldrene bestiller BankID til dem, og at barnet har pass eller nasjonalt ID-kort som er registrert i bankens systemer. Vi påpeker i den sammenheng at barn har rett til deltakelse der sine jevnaldrende er, både analogt og digitalt. Krav til BankID kan også lede til utenforskap for alle voksne som ikke har eller behersker BankID.

Krav til BankID er ikke et effektivt verktøy

Dersom det innføres krav til BankID, vil motiverte barn over og under aldersgrensen finne måter å omgå BankID-verifisering. Det kan for eksempel være å låne BankIDen til søsken, foreldre, eller andre nære, noe som kan øke risiko for identitetstyveri og økonomisk misbruk av BankID.

Barn som ikke får tilgang til plattformene på grunn av aldersverifisering vil søke mot alternative plattformer. Da TikTok ble midlertidig utilgjengelig i USA, flyttet for eksempel de aller fleste TikTok-brukere seg over til RedNote, som er en tilsvarende, kinesisk sosiale medier-app. Resultatet av å fjerne tilgang til appen er med andre ord ikke nødvendigvis at barn skjermes, men at de flytter seg til nye plattformtjenester. Vi risikerer at disse plattformene er enda

dårligere moderert, har dårligere sikkerhet, og i større grad utnytter barn kommersielt.

Forbrukerrådet kjenner ikke til at det finnes gode alternativer former for aldersverifisering

Det fremgår ikke tydelig av forslaget hva som menes med «BankID eller tilsvarende løsninger» [vår utheving], men Forbrukerrådet antar at det vil være løsninger som unikt kan identifisere enkeltpersoner. Vi påpeker derfor for ordens skyld at også andre løsninger for aldersverifisering er forbundet med utfordringer.

Biometriske løsninger, slik som ansiktsgjenkjenning, har for eksempel en feilmargin som særlig kan gå ut over barn som er tett på aldersgrensen og barn med mørkere hudfarge, ved at systemet ikke korrekt klarer å verifisere alder eller identitet. Mangelen på nøyaktighet kan ha en diskriminerende slagside, fordi algoritmene ofte er mindre nøyaktige når de analyserer ansiktene til personer med mørkere hud, spesielt kvinner.

Dessuten er biometriske data ekstremt sensitiv informasjon. Det er ikke bare å endre egne biometriske kjennetegn, og dersom biometriske data blir lekket eller utsatt for et datainnbrudd, oppstår det derfor en dyptgripende risiko for misbruk. Dersom enkeltpersons atferd på nettet kobles til en egenskap som ikke kan endres, er dette også et alvorlig brudd på personvernet.

Med vennlig hilsen,

Finn Myrstad

Fagdirektør Forbrukerrådet